

ТРУДОВЕ ПРАВО, ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

УДК 349.2
DOI <https://doi.org/10.32837/pyuv.v0i4.621>

В. В. Китайгородська
orcid.org/0000-0003-2488-742X
аспірантка кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О. І. Процевського
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

ПОНЯТТЯ «ПОСАДОВА ОСОБА» У ТРУДОВОМУ ПРАВІ

Постановка проблеми. Забезпечення реалізації завдань та функцій місцевого самоврядування належать працівникам, які їх виконують – службовим особам. Регулювання праці службових осіб органів місцевого самоврядування, виконання ними функцій та цілей органів місцевого самоврядування належать посадовим особам органів місцевого самоврядування.

Актуальність теми дослідження. Серед безлічі реформ, проведених в Україні після 2014 року, самою вдалою вважається реформа децентралізації [1]. Велика кількість питань регулювання діяльності життя людини передається безпосередньо на місця виконання – органам місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування потребує розроблення єдиного теоретичного підходу до визначення її правової природи, місця та ролі в розвитку суспільства та для подальшого розвитку держави. Правове закріплення останньої відбувалося хаотично, акти чинного законодавства про місцеве самоврядування, прийняті в різний час, ґрунтуються на різних ідеологіях і концептуально не узгоджені між собою [2, с. 13].

Це зумовлює необхідність дослідження розвитку місцевого самоврядування в Україні.

Метою статті є визначення поняття «посадова особа місцевого самоврядування» в сучасному законодавстві України, встановлення сутності поняття посадової особи місцевого самоврядування та формування пропозицій з удосконалення чинного законодавства.

Виклад основного матеріалу. Місцеве самоврядування є одним із найбільш важливих принципів здійснення владних функцій у суспільстві та державі. Поруч із принципом поділу державної влади воно визначає систему управління сучасної правової держави. Більше того, історія не знає прикладів існування правової держави, яка не забезпечувала би реального та ефективного функціонування системи місцевого самоврядування [3, с. 210].

Будь-яка організація для функціонування потребує персонал, який складається зі службовців. Чим більш підготовлений професійно співробітник організації, тим більш ефективно працює сама організація. Швидкість прийняття рішень для забезпечення реалізації завдань і функцій місцевого самоврядування належить службовцям, що їх виконують. Безпосередньо виконавцями є «службові особи» та «посадові особи» органів місцевого самоврядування.

Натепер чіткий критерій щодо розмежування цих понять відсутній. У Конституції України 1996 р. терміни «посадові особи» та «службові особи» згадуються тричі: у ст. 19 – посадові особи; у ст. 40 і ст. 56 – посадові та службові особи [4]. Але визначення цих понять немає.

Визначення поняття «службові особи» є в примітках 1 до ст. 364 Кримінального кодексу України. Аналізуючи примітку, робимо висновок, що характеризувати поняття «посадова особа» ми можемо по повноваженням цих осіб: по-перше, вони повинні тимчасово або постійно здійснювати функції представника влади або місцевого самоврядування; по-друге, займати в органах державної влади, в органах місцевого самоврядування, в державних або комунальних підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням ними організаційно-розпорядчих або адміністративно-розпорядчих функцій. При цьому не має значення, чи такі функції властиві їм у зв'язку зі штатним розкладом або вони наділяються уповноваженим органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління, уповноваженим органом або уповноваженою особою підприємством, установою, організацією, судом або законом [5, ст. 2]. Таким чином, ми можемо зробити висновок, що «службова особа» розглядається як особа, яка зайнята зазвичай розумовою діяльністю (тобто матеріальних цінностей вона самотійно не виробляє), виконуючи специфічні завдання:

організаційні, маркетингові, дослідницькі тощо, та займає посаду, пов'язану з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконує такі функції зам-спеціальним повноваженням.

Стосовно поняття «посадова особа» перший такий термін у чинному законодавстві з'явився з прийняттям Закону України «Про державну службу» у 1993 р. [6, ч. 2, ст. 2]. Закріплене в положеннях цього Закону поняття «посадова особа» визначається як особа, яка є керівником у державному органі, до посадових обов'язків якої належить здійснення повноважень з питань державної служби та організації роботи інших працівників у цьому органі [7, ст. 43].

На думку деяких науковців, основним критерієм розмежування понять «службова особа» і «посадова особа» є:

- характер власних повноважень (лінійно-владні чи функціонально-владні);
- характер правових зв'язків між учасниками (службово-трудова чи адміністративно-правова);
- від примусу, який вона має право застосовувати (дисциплінарний чи адміністративний);
- перебування на керівній посаді або виконання повноважень керівника за спеціальними дорученнями для посадових осіб [8, с. 5].

Слід погодитися з Н.В. Левківською, що основні критерії розмежування понять «посадова особа» і «службова особа» проводилися з огляду на перебування таких осіб в органах державної влади та на підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форм власності, тобто знаходяться поза межами служби в органах місцевого самоврядування [9, с. 3].

Підходити до розгляду питань служби в органах місцевого самоврядування необхідно як до комплексного політико-правового явища. Згідно з Конституцією України місцеве самоврядування є самостійною основою конституційного ладу України, оскільки єдиним джерелом влади в Україні є народ, який здійснює свою владу безпосередньо через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. [4, ст. 5]. Служба в органах місцевого самоврядування спрямована на реалізацію прав територіальних громад та скерована на розв'язання місцевих проблем управління, що знайшло відповідне відображення в її правовому регулюванні [10, с. 317].

Для розмежування понять «посадова особа» і «службова особа» необхідно окреслити критерії розмежування. Окреслити критерії можливо з визначення змісту правового статусу посадових осіб місцевого самоврядування.

Правовий статус – установлене нормами права становище його суб'єктів, сукупність їхніх прав та обов'язків. До правового статусу входять:

- правосуб'єктність;

- встановлені законом права та обов'язки;
- гарантії встановлених прав;
- відповідальність суб'єкта за невиконання обов'язків [11].

Становище «посадових осіб» і «службових осіб», сукупність їхніх прав та обов'язків визначається Конституцією України [4], ЗУ «Про місцеве самоврядування в Україні» [12], ЗУ «Про службу в органах місцевого самоврядування» [13], ЗУ «Про статус депутатів місцевих рад» [14] тощо.

У ЗУ «Про місцеве самоврядування» посадова особа місцевого самоврядування визначається як «особа, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження у здійсненні організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету» [12, ст. 1].

Таким чином, якщо правовий статус посадової особи є сукупністю встановлених законом прав та обов'язків, то правовий статус посадових осіб місцевого самоврядування знаходить прояв у правах та посадових обов'язках посадової особи з одного боку, та є основою для виконання службових функцій – з іншого боку. Інакше кажучи, посадові обов'язки визначають *обсяг службових прав та обов'язків*, які *створюють умови для їх виконання*.

Відповідно до чинного законодавства основними обов'язками посадових осіб місцевого самоврядування є: згідно з наданими повноваженнями і з дотриманням вимог законодавства забезпечувати ефективну діяльність органів місцевого самоврядування; під час здійснення своєї діяльності дотримуватися прав і свобод людини; зберігати службову і державну таємницю; постійно вдосконалювати організацію своєї роботи, підвищувати кваліфікацію, переймати як зарубіжний досвід, так і досвід робіт інших підрозділів; проявляти ініціативність і творчий підхід у роботі; шанобливо ставитися до громадян та їх звернень до органів місцевого самоврядування, виявляти високий рівень культури поведінки і спілкування, дбати про авторитет органів та посадових осіб місцевого самоврядування; не допускати дій або бездіяльності, які можуть зашкодити інтересам держави та органів самоврядування [14, ст. 8].

Посадові особи мають право: на шанобливе ставлення як з боку керівництва підприємства, установи, організації та колег, так і з боку громадян; гідної оплати праці залежно від посади, досвіду, якості праці, стажу роботи і присвоєного йому рангу; на просування по службі; на соціальну і правову захищеність; запитувати й отримувати матеріали та інформацію щодо його діяльності та проходження ним служби; відповідно, отримувати від керівників органу місцевого самоврядування пояснення і давати самому пояснення; захищати свої права та інтереси як в органах дер-

жавної влади і управління, органах місцевого самоврядування, так і в суді [14, ст. 9].

Таким чином, можна зробити висновок, що визначення поняття посадової особи місцевого самоврядування має такі основні ознаки: по-перше, це сама праця в органах місцевого самоврядування; по-друге, це посада, яку обіймає особа, і яка має повноваження щодо здійснення управлінської (організаційно-розпорядчі функції) і консультативної (консультативно-дорадчі функції) діяльності; отримання заробітної плати особою за свою діяльність із коштів місцевого бюджету.

Розглядаючи ці ознаки визначення посадової особи, необхідно детальніше проаналізувати кожний з них.

Насамперед – «праця». Спеціальних досліджень, присвячених розкриттю правової природи праці та її сутності, в юридичній літературі не проводилось. Однак праця завжди була важливою умовою життєдіяльності людей і вольовою діяльністю, спрямованою на створення матеріальних цінностей. Адже тільки завдяки праці люди можуть задовольняти свої матеріальні та моральні потреби [15, с. 3–4]. Необхідність трудитися належить до числа головних у системі відносин особистості, тому за своїм призначенням праця є саме тією необхідністю людини, яка здатна задовольнити всі запити й інтереси як окремої людини, так і суспільства й держави [16, с. 60].

У нашому дослідженні ми не будемо досліджувати працю як правову категорію, а розглянемо її у вузькому розумінні, визначеному Н. Гетьманцевою так: *цілеспрямована діяльність людини, спрямована на створення матеріальних і духовних благ з метою задоволення її потреб й інтересів* [16, с. 65].

Щодо органу місцевого самоврядування, то саме таке поняття в діючому законодавстві відсутнє. Науковці мають різне трактування цього поняття. Так, у навчальному посібнику «Цивільне право України» за редакцією Ф.О. Стефанчука органи місцевого самоврядування – «виборні та інші органи територіальних громад, наділені повноваженнями вирішувати питання місцевого значення» [17, с. 290].

На думку В.В. Кравченко, це «орган, який створюється територіальною громадою (територіальними громадами району, області) в установленому законом порядку для виконання завдань і функцій місцевого самоврядування, наділеною відповідно до закону владними повноваженнями, які реалізуються у визначених законом правових та організаційних формах. До них відносяться сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи; районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ і міст; районні в містах ради та їх виконавчі органи» [18, с. 181–182].

Необхідно відзначити, що пізніше визначення органу місцевого самоврядування В.В. Кравченко в співавторстві з М.В. Пітциком дається як «орган місцевого самоврядування як організаційно самостійний елемент системи місцевого самоврядування, який утримується за рахунок коштів бюджетів місцевого самоврядування районних, обласних бюджетів і являє собою колектив громадян України, депутатів місцевих рад або службовців органів місцевого самоврядування, заснованих у встановленому законом порядку для виконання завдань і функцій місцевого самоврядування, наділений з цією метою відповідними владними повноваженнями, які реалізуються у встановлених законом правових та організаційних формах в інтересах відповідної територіальної громади (територіальних громад)» [19, с. 192–193].

Важливо зауважити, що і О.В. Батанов, і В.В. Кравченко разом із П.Д. Біленчуком, М.В. Підмогильним вважають, що «органи місцевого самоврядування не належать до механізму державної влади, а місцеве самоврядування займає окреме місце в політичній системі (в механізмі управління суспільством і державою), і його необхідно розглядати як окрему форму реалізації народом належної йому влади» [20, с. 10; 21, с. 135].

Аналізуючи думки науковців, необхідно зазначити, що за своїм призначенням органи місцевого самоврядування відрізняються як від місцевих органів виконавчої влади, так і від підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності. Якщо діяльність місцевих органів виконавчої влади має виконавчо-розпорядчий характер, то діяльність органів місцевого самоврядування переважно носить організаційно-розпорядчий характер.

Таким чином, на наш погляд, можна частково погодитися з Я. Журавель, який пропонує орган місцевого самоврядування визначити як «орган публічної влади, який відповідно до закону, від імені та в інтересах територіальних громад, під власну відповідальність здійснює управління справами місцевого значення в межах Конституції і законів України. [22, с. 210]. Але це поняття не в повній мірі розкриває сутність органу місцевого самоврядування як представницького органу

Дійсно, Конституція України визначає, що територіальні громади мають право самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. До територіальних громад ставляться жителі села чи добровільного об'єднання в сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста.

Розкрити поняття сільської, селищної, міської ради можна через ст. 10 Закону України «Про місцеве самоврядування», де прямо закріплено, що сільські, селищні, міські ради є органами місцевого самоврядування, які представляють інтереси відповідних територіальних громад та здійсню-

ють свою функцію від їхнього імені та в їхніх інтересах у межах, визначених Конституцією України, законами України і в межах повноважень, переданих їм сільськими, селищними та міськими радами. Таким чином, необхідно погодитися з Н.В. Левківською, яка пропонує об'єднати всі органи місцевого самоврядування під загальною назвою «представницькі органи».

З урахуванням вищесказаного ми можемо визначити органи місцевого самоврядування як *представницькі органи публічної влади, які відповідно до закону представляють інтереси територіальних громад, під власну відповідальність здійснюють управління справами місцевого значення в межах Конституції України та законів України*.

Продовжуючи дослідження змісту поняття «посадова особа», необхідно розкрити її другу ознаку – це «посада», що обіймає особа, яка має повноваження щодо здійснення управлінської (організаційно-розпорядчої функції) та консультативної (консультативно-дорадчої функції) діяльності. У чинному законодавстві України нормативне визначення поняття «посада» згадується лише в Законі України «Про державну службу» та визначається структурою підприємства, установи, організації і штатним розписом як первинна структурна одиниця державного органу із встановленими відповідно до чинного законодавства обов'язками в межах її повноважень [7, ст. 2].

Посада створюється в наказовому порядку правовими актами компетентних органів. У наказі визначається її назва, місце і службова ієрархія, порядок і умови призначення. Посада включається в штатний розклад і в єдину номенклатуру посад службовців. При цьому в найменуванні посад повинні бути точно сформульовані зміст (права та обов'язки) посади, характер виконуваної працівником роботи. Будучи частиною структури органу, де вона утворена, саме посада наділяється владними повноваженнями, а не конкретний службовець [7].

Таким чином, посада наділяє службовця певними владними повноваженнями, з чого можна визначити «посаду» як *створену в наказовому порядку правовими актами компетентних органів передбачену законодавством України з визначенням назви, структури та штатного розкладу первинну структурну одиницю органів місцевого самоврядування із встановленням його компетенції у вигляді владних повноважень щодо виконання завдань і функцій місцевого самоврядування та відповідальністю за здійснення цих повноважень*.

Що стосується здійснення управлінської (організаційно-розпорядчої функції) і консультативної (консультативно-дорадчої функції) діяльності, то ми підкреслюємо, що саме посада визначає наявність владних повноважень посадової особи, її роль і значення в управлінському процесі. Виконання

організаційно-розпорядчої функції є характерною ознакою тільки для керівної посади.

У Постанові Пленуму Верховного суду України «Про судову практику у справах про хабарництво» [24] частинами третьою, четвертою та п'ятою п. 1 передбачено, що організаційно-розпорядчі обов'язки – це обов'язки зі здійснення керівництва галуззю промисловості, трудовим колективом, ділянкою роботи, виробничою діяльністю окремих працівників на підприємствах, установах незалежно від форм власності.

Такими функціями володіють керівники міністерств, відомств, інших центральних органів виконавчої влади, керівники підприємств, установ, організацій, незалежно від форм власності, їхні заступники й особи, керівники ділянок робіт. Іншими словами, це реальні важелі впливу на формування органу або його підрозділу і на керівництво діяльністю підлеглих по службі працівників для виконання завдань і функцій відповідно до компетенції цього органу. Виконуючи свої повноваження, посадова особа одночасно реалізує компетенцію відповідної організаційної структури і здійснює керівництво людьми, впливаючи на їхню поведінку за допомогою юридично оформлених владних дій. Разом із тим посадова особа несе персональну відповідальність за діяльність організаційної структури.

Відповідно, консультативно-дорадчими функціями, які зумовлені завданнями, обов'язками та повноваженнями (праця, пов'язана з консультаціями, аналізом, підготовкою пропозицій, розробленням прогнозів, порад і рекомендацій), наділені службові особи, які служать в органах місцевого самоврядування. Іншими словами, службовці, які не наділені організаційно-розпорядчими функціями (консультанти, радники), не можуть бути віднесені до посадових осіб.

Залежно від способу призначення посадової особи в органах місцевого самоврядування посади поділяються на:

- виборні посади, на які особи обираються територіальною громадою;
- виборні посади, на які особи обираються або затверджуються відповідною радою;
- посади, на які особи призначаються сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної в місті, обласної ради на конкурсній основі чи за іншою процедурою, передбаченою законодавством України. [13, ст. 3].

При цьому необхідно зауважити, що розмежування посадових осіб в органах місцевого самоврядування тільки за способом призначення не може характеризувати посадову особу місцевого самоврядування і віднести до неї їхніх керівників або інших службовців. «Посада» сама по собі характеризується певним соціальним статусом (відносини з вищими, нижніми і рівними посада-

ми), організаційним статусом (місце і роль посади в структурі органу) і правовим статусом (компетенція, основні права і обов'язки). Все це формулюється в юридичному описі й має назву «посадові інструкції».

Наявну кваліфікацію посад службовців можна визначити як організацію робочих місць підприємства, установи, організації в певні групи, ґрутуючись на посадових обов'язках, компетенції і вимогах до кваліфікації.

Саму кваліфікацію *посад службовців органів місцевого самоврядування* встановлено ст. 14 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування». У ній передбачено 7 категорій посад, а ст. 15 цього ж Закону встановлюються 15 рангів, які присвоюються посадовим особам у залежності від займаної категорією посади. При цьому ранги, які відповідають посадам першої та другої категорії, а так само ранги сільським, селищним міським головам, головам районних у місті рад, присвоюються рішенням відповідної ради в межах відповідної категорії посади.

Ранги, які відповідають посадам третьої–шостої категорії, присвоюються відповідно до займаної посади, рівня професійної кваліфікації претендента, а також результатів його роботи, сільським, селищним головою, головою обласної, районної, районної в місті ради [13, ст. 14, 15].

Нормативне врегулювання питання належності посадових осіб місцевого самоврядування до керівників чи інших посадовців відсутнє. Але, на думку окремих правознавців, згідно з Кримінальним кодексом України посадовими особами є всі державні службовці й посадові особи місцевого самоврядування від 1-ї до 6-ї категорії включно [25]. Натепер, безумовно, є потреба в нормативному розмежуванні понять «посадова особа» та «службова особа» залежно від їхніх функцій та повноважень.

Наступна ознака поняття посадової особи місцевого самоврядування – «одержання заробітної плати за свою діяльність за рахунок місцевого бюджету».

Будучи однією складовою частиною бюджетної системи держави, місцеві бюджети становлять основу формування фінансової бази діяльності місцевих органів самоврядування. Саме для реалізації завдань і функцій, покладених на органи місцевого самоврядування, створюються фонди різних фінансових ресурсів, іменовані місцевими бюджетами.

Однією з форм публічної влади є місцеве самоврядування, яке реалізується специфічними суб'єктами – територіальними колективами і сформованими органами; воно має особливий об'єкт – питання місцевого значення, здійснюється на основі використання окремого виду публічної влади – комунальної (муніципальної) [26].

Територіальні громади створюються шляхом добровільного об'єднання жителів кількох сіл,

селища та міста з метою самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [4, ст. 140]. Для реалізації територіальною громадою свого права на місцеве самоврядування необхідні особи, які мають відповідні посадові повноваження щодо здійснення організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій, тобто посадові особи.

Таким чином, фінансування заробітної плати посадовим особам місцевого самоврядування саме з місцевого бюджету є логічним, оскільки саме посадова особа під власну відповідальність здійснює управління справами місцевого значення в межах здійснення управлінської (організаційно-розпорядчі функції) та консультативної (консультативно-дорадчі функції) діяльності.

Для визначення поняття посадової особи місцевого самоврядування необхідно звернути увагу, що в чинному законодавстві є вимоги до кандидатів на посаду в органи місцевого самоврядування: по-перше, вони повинні мати відповідну освіту і професійну підготовку; по-друге, володіти державною мовою та регіональними мовами в обсягах, достатніх для виконання службових обов'язків; по-третє, скласти Присягу.

Підсумовуючи викладене, можемо зробити **висновок**, що поняття «посадова особа місцевого самоврядування» визначається як *особа, котра працює в органах місцевого самоврядування, зайнята розумовою діяльністю, займає керівну посаду і має відповідні посадові повноваження щодо здійснення організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій, має відповідну освіту і професійну підготовку, володіє державною та регіональною мовою, склала Присягу й отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету*.

На наш погляд, нормативне закріплення досліджуваного поняття «посадова особа місцевого самоврядування» проведе розмежування схожих понять і підкреслить її особливість.

Література

1. Куренной В. Децентрализация как недооцененная реформа. URL: <https://daily.rbc.ua/rus/show/detsentralizatsiya-nedootsenennaya-reforma-1527054477.html> (дата звернення: 01.10.2020).
2. Супрун В.М. Проблематика місцевого самоврядування в Україні у працях вітчизняних науковців-дослідників. *Сучасні проблеми розвитку державності та протидії злочинності* : матеріали IV звітної наук.-практ. конф., 25–26 травня 2006 р., м. Кіровоград. Кіровоград, 2006. С. 10.
3. Беспалий В. Поняття місцевого самоврядування – історико-порівняльний аспект. *Публічне право*. 2014. № 1 (13). С. 209–215.
4. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1996. № 30. Ст. 141.
5. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2001. № 25–26. Ст. 131.

6. Про державну службу : Закон України від 16 грудня 1993 року № 3723-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1993. № 52. Ст. 490.

7. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2016. № 4. Ст. 43.

8. Бойченко В. Проблемні питання розмежування понять «посадова особа» та «службова особа» при виконанні рішень та застосуванні норм адміністративного примусу державним виконавцем. *Юридичний радник*. 2006. № 5.

9. Левківська Н.В. Поняття «посадова особа місцевого самоврядування: проблемні питання правового регулювання в Україні. URL: http://academy.gov.ua/ej/ej9/doc_pdf/Levkivska_NV.pdf (дата звернення: 01.10.2020).

10. Право в державному управлінні : навч. посіб. / С.Д. Дубенко та ін. Київ, 2016. 376 с.

11. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki> (дата звернення: 01.10.2020).

12. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1997. № 24. Ст. 170.

13. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 7 червня 2001 року № 2493-III. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2001. № 33. Ст. 175.

14. Про статус депутатів місцевих рад : Закон України від 11 липня 2002 року № 93-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2002. № 40. Ст. 290.

15. Прокопенко В.І. Трудове право України : підручник. Харків : Фірма «Консум», 1998. 480 с.

16. Гетьманцева Н. Поняття і сутність праці як правової категорії. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 7. С. 60–65.

17. Цивільне право України : навч. посіб. / Ф.О. Стефанчук та ін. Київ : Прецедент, 2005. 448 с.

18. Кравченко В. В. Конституційне право України у визначеннях та схемах : навч. посіб. Київ : Атіка, 2002. 192 с.

19. Кравченко В.В., Пітцик М.В. Муніципальне право України : навч. посіб. Київ : Атіка, 2003. 672 с.

20. Батанов О.В. Територіальна громада – основа місцевого самоврядування в Україні : монографія. Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. 260 с.

21. Місцеве самоврядування в Україні (муніципальне право) : навч. посіб. / П.Д. Біленчук та ін. Київ : Атіка, 200. 304 с.

22. Журавель Я. Сучасні адміністративно-правові підходи до визначення поняття «орган місцевого самоврядування». *Юридичний журнал*. 2007. № 7.

23. Оболенський О.Ю. Державна служба : навчальний посібник. URL: <https://uchebnik-online.net/book/670-derzhavna-sluzhba-navchalnij-posibnik-obolenskij-o-yu/5-rozdil-2.html> (дата звернення: 01.10.2020).

24. Про судову практику у справах про хабарництво : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 5 від 26.04.2002 р. *Юридичний вісник України*. 2002. № 28. С. 21.

25. Поняття посадової особи. URL: <https://studfiles.net/preview/5105471/page:3/> (дата звернення: 01.10.2020).

26. Бориславська О. Місцеве самоврядування як форма децентралізації та гарантія демократичного політичного режиму. *Вісник Львівського університету. Серія Юридична*. 2011. Випуск 52. С. 127–133.

Анотація

Китайгородська В. В. Поняття «посадової особи» в трудовому праві. – Стаття.

У даній статті досліджується питання стосовно проблеми визначення поняття «посадова особа». Розглядаються доктринальні дослідження вчених, а також аналізується наукова література і законодавство, чинне на території України, стосовно визначення поняття «посадової особи місцевого самоврядування» в сучасному законодавстві України, встановлення сутності поняття «посадової особи місцевого самоврядування» та формування пропозицій з удосконалення чинного законодавства. Так, аналізуючи примітку Кримінального кодексу України, автором зроблено висновок, що характеризувати поняття «посадова особа» можемо по їх повноваженням. Під час дослідження автором було зроблено розмежування понять «посадова особа» і «службова особа» через окреслення критеріїв розмежування, а окреслення критеріїв можливо з визначення змісту правового статусу посадових осіб місцевого самоврядування. У даній науковій статті автор підійшов до розгляду питань служби в органах місцевого самоврядування як до комплексного політико-правового явища. Відповідно до Конституції України місцеве самоврядування є самостійною основою конституційного ладу України, оскільки єдиним джерелом влади в Україні є народ, який здійснює свою владу безпосередньо через органи державної влади та органи місцевого самоврядування.

Автором зроблено висновки та внесено конкретні пропозиції. Так, автор у дослідженні даного питання дійшов висновку, що можна визначити органи місцевого самоврядування як представницькі органи публічної влади, які відповідно до закону представляють інтереси територіальних громад, під власну відповідальність здійснюють управління справами місцевого значення в межах Конституції України та законів України. Автор також робить висновок зі зроблених досліджень та наголошує на тому, що саме посада визначає наявність владних повноважень посадової особи, її роль і значення в управлінському процесі. Виконання організаційно-розпорядчої функції є характерною ознакою тільки для керівної посади. Пропонуються шляхи подолання проблемивизначенняпоняття, визначеноїогоособливості.

Ключові слова: особа, посадова особа, службова особа, державна влада.

Summary

Kitaihorodskaya V. V. Concept of “official person” in labor law. – Article.

This article examines the problem of defining the concept of “official”. Doctrinal researches of scientists are considered, and also the scientific literature, the legislation operating in the territory of Ukraine, concerning definition of concept of “official of local government” in the modern legislation of Ukraine, establishment of essence of concept of “official of local government” and formation of offers on perfection of the current legislation. Thus, analyzing the note of the Criminal Code of Ukraine, the author concluded that we can characterize the concept of “official” by their powers. In the study, the author distinguished between the concepts of “official” and “official” by outlining the criteria for delimitation, and outlining the criteria is possible to determine the content of the legal status of local government officials. In this scientific article the author approaches the issues of service in local governments as a complex political and le-

gal phenomenon and in accordance with the Constitution of Ukraine local government is an independent basis of the constitutional order of Ukraine, as the only source of power in Ukraine is the people through state authorities and local self-government bodies.

The author draws conclusions and makes specific suggestions. Thus, the author in the study of this issue concluded that local governments can be defined as representative bodies of public authority, which in accordance with the law represent the interests of territorial communities, under their own responsibility to manage local affairs within the Constitution of Ukraine and laws of Ukraine. The author also draws a conclusion from the research and emphasizes that it is the position that determines the presence of power of the official, his role and importance in the management process. Execution of organizational and administrative function is a characteristic feature only for a managerial position. Ways to overcome the problem of defining the concept, highlight its features.

Key words: person, official, official, state authority.